

ŠPECIFIKÁCIA

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2024/1143 o zemepisných označeniach vína, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o zaručených tradičných špecialitách a nepovinných výrazoch kvality pre poľnohospodárske výrobky (čl. 49 ods. 1)

„Korytnica“/„Korytnická“

CHZO (–) **CHOP (X)**

1. Názov

„Korytnica“/„Korytnická“

2. Opis

„Korytnica“/„Korytnická“ je prírodná minerálna voda, síranovo-hydrogénuhličitanová, vápenato-horečnatá uhličitá, železnatá, studená a hypotonická. Minerálna voda má jeden z najnižších obsahov soli zo všetkých minerálnych vôd na Slovensku a zároveň v nej boli zaznamenané zvýšené obsahy železa a stroncia. Z hydrogeochemického hľadiska najväčšie zastúpenie má základný, nevýrazný síranovápenatý typ vody.

Špecifikom prírodnej minerálnej vody „Korytnica“/„Korytnická“ je jej hlboký obeh pri vzniku, unikátne chemické zloženie s obsahom makroprvkov a mikroprvkov s prirodzeným obsahom CO₂ a s teplotou vody 7 až 9 °C. Celková mineralizácia prírodnej minerálnej vody sa pohybuje v širokom intervale 2 305,39 až 3 558,41 mg.l⁻¹.

Prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ sa do spotrebiteľského balenia distribuuje ako perlivá, jemne perlivá alebo tichá prírodná minerálna voda.

Mikrobiologicko-biologické a rádiologické zloženie je v súlade s príslušnými normami a prípustnými limitmi pre tento druh prírodnej minerálnej vody. Prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ je mikrobiologicky a biologicky vyhovujúca.

3. Zemepisná oblasť

Zemepisná oblasť administratívne patrí do katastrálneho územia obce Liptovská Osada, časť Korytnica-kúpele, okres Ružomberok, nachádzajúcej sa v Žilinskom samosprávnom kraji.

4. Dôkaz o pôvode

Identifikácia výrobku je zabezpečená uvedením názvu „Korytnica“/„Korytnická“ a adresy plniarne Korytnica 669, Liptovská Osada. Garancia pôvodu minerálnej vody z chráneného územia je daná zemepisnou príslušnosťou plniarne.

Analýzy prírodného minerálneho zdroja sú zaznamenávané v dokumentácii spoločnosti Korytnica 1853, a. s., so sídlom Horná 80/23, 974 01 Banská Bystrica.

5. Spôsob získavania výrobku

Prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ je do výrobnjej prevádzky z miesta záchyty privádzaná kontinuálne pomocou čerpacej techniky cez podzemné potrubie bez využitia povrchových dopravných prostriedkov, čím sa zabráni zmene chemicko-fyzikálnych vlastností vody.

Prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ sa upravuje odželezňovaním povolenou oxidačnou technológiou vzduchom obohateným ozónom s následnou filtráciou. Ďalej je prírodná alebo ochutená minerálna voda upravovaná reintrodukciou prírodného oxidu uhličitého a následne plnená do fliaš. V prípade dopytu sa plní aj prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ bez úpravy odželezňovaním.

6. Súvislosť

Príčinná súvislosť vychádza z pôdnych, klimatických a hydrogeologických pomerov vymedzenej zemepisnej oblasti.

Špecifickosť zemepisnej oblasti

Vymedzené územie sa nachádza v juhozápadnej časti pohoria Nízke Tatry. Podložie tvoria prevažne vápencové a dolomitické horniny, ktoré majú zásadný vplyv na mineralizáciu podzemných vôd, pretože obsahujú uhličitany a iné minerály, ktoré obohacujú vodu počas jej prechodu podzemnými vrstvami. Vápenec a dolomit tiež podporujú vznik hydrogénuhličitanov a dodávajú vode charakteristické zloženie, bohaté na vápnik, horčík a železo. Komplikovaná geologická a tektonická stavba a ňou podmienené hydrogeologické pomery vytvorili vhodné podmienky na tvorbu a výstup minerálnych vôd v danej zemepisnej oblasti.

Podnebie, typické pre horské oblasti, s chladnými zimami a mierne teplými letami prispieva k stabilnému prietoku a teplote podzemných vôd, čo má pozitívny vplyv na zachovanie minerálneho zloženia vody. Zrážky sa v tejto oblasti filtrujú cez vápenaté a dolomitické horniny, kde dochádza k obohacovaniu vody o minerály, ako sú železo, horčík a vápnik. Chladné podnebie zároveň zabezpečuje čistotu a ochranu prameňa, čím sa udržiava vysoká kvalita vody.

Hydrogeologická štruktúra prírodnej minerálnej vody patrí medzi otvorené štruktúry s infiltračnou, akumulácnou a výverovou oblasťou. Podzemné vody do výverovej oblasti prúdia z kryštálického masívu Prašivej, ktorý je vzhľadom na výverovú oblasť vyzdvihnutý, pričom tieto vody sú oddelené od ďalších hydrogeologických štruktúr zdroja minerálnej vody v Liptovskej Osade.

Zdrojom zvýšených obsahov železnatých iónov vo vodách je siderit, ktorý je rozptýlený v horninovom prostredí. Jeho prítomnosť vo vode závisí od kyslého charakteru vôd a koncentrácií iónov hydrogénuhličitanu. Vo všetkých zdrojoch minerálnej vody bola zistená prítomnosť železnatých iónov.

Tvorba minerálnej vody a jej chemické zloženie je podmienené zostupom vody do veľkých hĺbok, kde hlbinný oxid uhličitý s vyššou rozpúšťacou schopnosťou pozitívne ovplyvňuje schopnosť vody mineralizovať sa. Základným procesom tvorby chemického zloženia podzemných vôd vzhľadom na mineralogicko-petrografické zloženie hornín je rozpúšťanie karbonátov a síranov vo verfenských bridliciach, hydrolytický rozklad silikátov. Podľa prevládajúcich mineralizačných procesov uplatňujúcich sa pri tvorbe ich chemického zloženia ide o vody karbonáto-sulfátogénne, sulfátogénne, resp. karbonátogénne.

Špecifickosť výrobku

Prírodná minerálna voda „Korytnica“/„Korytnická“ má jemnú chuť, optimálny pomer vápnika a horčíka s nízkym obsahom sodíka a s mierne železitým nádychom. Minerálna voda je jemne zásaditá a jej minerálne zloženie ju robí vhodnou na každodenné použitie.

V minerálnej vode bola pozorovaná prítomnosť stroncia s najvyššie analyzovaným obsahom v priemere 7,29 až 9,27 mg.l⁻¹. Podľa balneologickej klasifikácie stopových prvkov patrí stroncium medzi dôležitý stopový prvok.

Príčinná súvislosť

Územie sa nachádza v Korytnickej doline, v obklopení pohoria Nízkych Tatier, a je charakteristické čistou prírodou s bohatým výskytom minerálov. Geologické podložie pozostáva najmä z vápenatých a dolomitických hornín, ktoré obohacujú podzemnú vodu o minerály. Táto kombinácia hornín a prítomnosť hydrogeologických procesov vytvárajú ideálne podmienky na vznik minerálnych vôd s vysokým obsahom železa, horčíka a vápnika. Miestne podnebie, pramene a čistota prostredia podporujú stabilnú kvalitu vody.

Prvý písomný záznam, z ktorého je možné vyvodiť existenciu minerálnej vody v Korytnici, pochádza z roku 1340 z listiny uhorského kráľa Karola Róberta, ktorou udelil Ružomberku status kráľovského mesta a v listine sa spomínajú aj minerálne pramene v Korytnici, pri ktorých bolo postavených šesť valaských zrubov.

Korytnica bola aj v minulosti známou kúpeľnou oblasťou a počiatky kúpeľníctva siahajú už do 16. storočia. Hlavnou liečbou, ktorú pacienti v kúpeľoch dostávali, bola vnútorná balneoterapia. Minerálna voda vyteká z prameňov studená, má približne 7 až 9 °C, a preto sa pre cieľnú liečbu zvykla aj zahrievať.

Správy o dobrých účinkoch minerálnej vody postupne prerástli hranice Liptova a lákali do Korytnice chorých a hostí zo širšieho okolia.

V roku 1853 vykonalo lekárske kolégium Lekárskej univerzity vo Viedni najstaršiu zachovanú chemickú analýzu vody, ktorej výsledky boli publikované 30. 4. 1854 pod názvom *Chemische Analyse der Drei Mineralquellen in Korytnicza* a poukazovali na pozitívne účinky minerálnej vody pri liečbe chorôb tráviaceho ústrojenstva.

Už v roku 1859 tu bola dokonca plnička sklenených fliaš a voda z Korytnice sa dostávala do celej vtedajšej rakúskej monarchie. Uhorský minister poľnohospodárstva 19. januára 1898 vyhlasuje pramene nachádzajúce sa v kúpeľoch Korytnica za prísne chránenú oblasť.

Minerálna voda z Korytnice získala v minulosti uznanie a medaily v 1873 na svetovej výstave vo Viedni (*1873 Vienna World's Fair*) a ako jediná európska minerálna voda v 1904 na svetovej výstave v americkom St. Louis (*The 1904 World's Fair*).

Začiatkom 20. storočia značne vzrástol aj export minerálnej vody do zahraničia a v roku 1905 vyviezli len do Spojených štátov amerických 60 000 fliaš vody.

Minerálna voda bola predmetom ochrany aj na základe bilaterálnych dohôd, a to zmluvou medzi Československou socialistickou republikou a Švajčiarskou konfederáciou o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných zemepisných označení z 19. januára 1976 a zmluvou medzi Československou socialistickou republikou a Rakúskou republikou o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných označení poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov odkazujúcich na pôvod z 20. januára 1981.

Názov „Korytnica“ a „Korytnická“ bol chránený ako označenie pôvodu aj podľa zákona č. 159/1973 Zb. o ochrane označení pôvodu výrobkov od 5. 11. 1998.

Plnenie minerálnej vody v priebehu rokov pretrvávalo a dnes je po krátkej prestávke stále aktuálne, čo preukazujú zmienky v tlači, knižných publikáciách, televíznych reláciách, prezentáciách na rôznych podujatiach a výstavách a získané ocenenia.

7. Kontrolný orgán

Kontrolu dodržiavania a overovania špecifikácie „Korytnica“/„Korytnická“ vykonáva

Názov: Štátna veterinárna a potravinová správa SR

Adresa: Botanická 17
842 13 Bratislava
Slovenská republika

Tel. + 421/2/602 57 427
+ 421/2/602 57 408

Fax: + 421/2/654 20 745

E-mail: buchlerova@svps.sk
sekretariat-UR@svps.sk

8. Vnútroštátne požiadavky
